

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук

/Остапець Ю.О./
« 30 » 06 2025 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність	I10 Соціальна робота та консультування
Освітня програма	Соціальна робота
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Рюль В.О. Робоча програма навчальної дисципліни «Етика соціальної роботи» для здобувачів вищої освіти галузі знань **I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення** спеціальності **110 Соціальна робота та консультування** освітньої програми «Соціальна робота».с.19

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 12 від «30» червня 2025 р.

В.о. завідувача кафедри



Дмитро АФАНАСЬЄВ

Гарант освітньо-професійної програми



Руслан ЖИЛЕНКО

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 10 від «30» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії



Олена ПОПАДИЧ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	2	2
	Лекції:	
	24	8
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна, комп'ютерне тестування на платформі MUDL	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Етика соціальної роботи» полягає у опануванні студентами теоретичних і практичних основ етики соціальної роботи для забезпечення та підтримки соціально схвалених суспільством змісту і сутності професійної діяльності соціальних працівників.

Головними завданнями дисципліни «Етика соціальної роботи є: систематизація накопиченого у процесі історичної практики досвіду, характерного для даного виду діяльності; узагальнення і вдосконалення накопиченого досвіду відповідно до вдосконалення даного виду діяльності; вплив на свідомість спеціаліста з метою вдосконалення його як особистості і професіонала сфери соціальної роботи; сприяння більш повному та ефективному вирішенню професійних задач у сфері соціальної роботи.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК.1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК.2. Здатність до абстрактного і критичного мислення, аналізу, синтезу та прогнозування. ЗК.3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК.5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК.6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК.7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ФК.1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного). ФК.2. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади. ФК.7. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей у тому числі на етапі раннього втручання. ФК.9. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу. ФК.10. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад. ФК.11. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. ЗКП.01. Здатність виконувати професійну діяльність згідно з етичними вимогами соціальної роботи та особливостями фізичного й

емоційного стану отримувачів соціальних послуг. ЗКП.05. Здатність вчитися і бути навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації. ЗКП.09. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, управляти різнобічною комунікацією, попереджати та розв'язувати конфлікти А6. Здатність оперативно вирішувати нестандартні (кризові) ситуації і вживати адекватні ситуації заходи в межах повноважень. Б1. Здатність проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу в межах соціальної роботи у громаді, у тому числі щодо надання соціальних послуг.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Етика соціальної роботи» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК1 Історія та культура України
- ОК 4 Основи педагогіки і психології в соціальній роботі
- ОК 8 Філософія
- ОК 12 Вступ до спеціальності

4. ОЧІКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Етика соціальної роботи», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
Вільно спілкуватися в усній та писемній формі державною та іноземною мовами з професійних питань.	РН1
Розглядати суспільні процеси та явища в конкретних історичних умовах, розуміти сутність та принципи розвитку суспільства в цілому, окремих соціальних інститутів, груп та індивідів.	РН2
Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними процесами та явищами.	РН3
Аналізувати психічні процеси, властивості, стани клієнтів; процеси розвитку, соціалізації, соціальної адаптації та інтеграції особистості, соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.	РН6
Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати.	РН18
Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання, в тому числі на етапі раннього втручання.	РН21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Етика соціальної роботи»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр РН
Вільно спілкуватися в усній та писемній формі державною та іноземною мовами з професійних питань як з клієнтами так із колегами в мультидисциплінарних командах.	РН1
Вміти застосовувати методи соціальної роботи в конкретних умовах взаємодії з клієнтом; використовувати вітчизняний і зарубіжний досвід Опанувати особливості, функції, види та структуру професійного спілкування з клієнтами; знати закономірності виникнення, розвитку й функціонування моралі, її специфіку та роль у суспільстві; систему	РН2

моральних цінностей і традицій; моральні цінності вчинків та поведінки соціального працівника у галузі професійної діяльності.	
Бути готовим теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, вміти обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки. Підвищувати якість теоретичних і практичних знань; адаптувати систему етичних принципів соціальної роботи до різних культурних і соціальних умов та втілювати на практиці моральну систему поглядів і уявлень, норм і оцінок професії.	PH3
Вміти аналізувати психічні процеси, властивості, стани клієнтів; процеси розвитку, соціалізації, соціальної адаптації та інтеграції особистості, соціально-психологічні процеси в малих та великих групах. реалізовувати моральні норми і принципи у своїй професійній діяльності; використовувати різні стратегії взаємодії у професійній практиці; будувати міжособистісні стосунки з клієнтом на гуманістичних засадах.	PH6
Володіти знаннями з основних положень кодексу професійної етики. Знати зміст і суть моральних принципів і норм етики соціальної роботи, її суспільні цілі і завдання; застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи, а також етичні вимоги стосовно ставлення фахівця соціальної роботи до клієнтів, колег, професії і суспільства;	PH18
Орієнтуватися у складній системі взаємовідносин сфери соціальної роботи та етичних дилем; грамотно застосовувати теоретичні знання при здійсненні професійної діяльності і правильно використовувати правила, норми і принципи етики соціальної роботи при виконанні професійних завдань.	PH21

5.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання та методами демонстрування з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль – здійснюється для всіх видів аудиторних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення рівня досягнень дисциплінарних результатів навчання студента за певним розділом (темою) робочої програми дисципліни, практичними заняттями, самостійною роботою;
- проміжний (модульний) контроль має на меті оцінювання знань, умінь та практичних навичок студента, набутих під час засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни;
- підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: розв'язування задач (обчислення статистичних показників), самостійна робота, стандартизовані тести, аналітичний звіт, реферат, доповідь з презентацією.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і розв'язування задач. Кожне завдання модульної контрольної роботи (2 теоретичні і 3 практичні завдання) оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 20 балів (по 10 балів кожне теоретичне питання); практична частина оцінюється в 30 балів – по 10 балів за кожне завдання (разом за контрольну – 50 балів). Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит у формі комп'ютерного тестування.

Результат екзаменаційного контролю визначається як середньоарифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в екзаменаційну відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає іспит у формі письмової роботи. Максимальна оцінка за письмову роботу на іспиті – 100 балів.

Змістові модулі можуть оцінюються наступним чином:

Модульна контрольна робота	Оцінка за роботу на практичних заняттях	Індивідуальна робота студента	Всього
40 балів	40	20	100

Семестрова оцінка є результатом середнього арифметичного балів двох змістових модульних контролів (наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 80 балів; за результатами другого модульного контролю набрав 90 балів; семестрова оцінка у подібному випадку виставляється так: $(80+90) : 2 = 85$

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100
10	10	10	10	10	10	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	30	100
10	10	10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	20	4	20

Лабораторні заняття (допуск, виконання та зихист)				
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	2	10	2	10
Презентація	2	10	2	10
Реферат	2	10	2	10
Есе	2	10	2	10
Модульна контрольна робота		40		40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання теоретичних завдань на модульній контрольній роботі (максимальна кількість за 1 завдання – 10 балів):

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; 1 – 3 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань; 4 – 6 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні статистичні показники, але здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою; 7 – 9 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації; 10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

Критерії оцінювання практичних завдань на модульній контрольній роботі (максимальна кількість за 1 завдання – 10 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 3 бали – обчислює статистичні показники тільки з підказкою; 4 – 6 балів – при обчисленні статистичних показників студент допускає істотні неточності та помилки; 7 – 9 балів – при розв'язуванні задач студентом допускаються неістотні неточності та незначні помилки; 10 балів – студент розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни «Соціальна і демографічна статистика» здійснюється в письмовій формі за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет складається з п'яти завдань, що носять стереотипний (2 завдання по 15 балів), діагностичний (2 завдання по 20 балів) та евристичний характер (1 завдання – 30 балів).

Критерії оцінки стереотипного завдання (максимальна кількість за 1 завдання – 15 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 4 бали – вирішення завдання містить лише формулу розрахунку; 5 – 8 балів – вирішення завдання містить формулу розрахунку та пояснення до неї; 9 – 11 балів – вирішення завдання містить формулу розрахунку, пояснення до неї та обґрунтування використання саме цієї формули; 12 – 14 балів – вирішення завдання містить формулу розрахунку, пояснення до неї, обґрунтування використання саме цієї формули

та підстановку вхідних даних у формулу; 15 балів – вирішення завдання містить формулу розрахунку, пояснення до неї, обґрунтування використання саме цієї формули, підстановку у формулу, правильний розрахунок та висновок за результатом розрахунку.

Критерії оцінки діагностичного завдання (максимальна кількість за 1 завдання – 20 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 5 бали – розв'язання завдання містить лише формули розрахунків або деякі елементи з окремих тем дисципліни; 6 – 10 балів – завдання вирішено неправильно, але деякі розрахунки відповідають ситуації, що розглядається в завданні; 11 – 15 балів – завдання вирішено частково правильно, висновки носять поверховий характер; 16 – 19 балів – завдання вирішено правильно, у розв'язанні використано весь необхідний статистичний інструментарій, наведені пояснення до розрахунків, зроблені аргументовані висновки, але мають місце деякі неточності в обґрунтуванні відповіді або висновків; 20 балів – завдання виконано бездоганно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, за результатами розрахунків зроблені аргументовані аналітичні висновки та узагальнення.

Критерії оцінки евристичного завдання (максимальна кількість за 1 завдання – 30 балів):

0 балів – студент не розуміє змісту практичного завдання; 1 – 6 бали – вирішення завдання містить лише формули розрахунків, що не відповідають ситуації, яка розглядається; 7 – 12 балів – завдання вирішено неправильно, але деякі розрахунки відповідають ситуації, що розглядається; 13 – 18 балів – завдання виконано частково правильно, наведена доцільність використання деякого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, висновки носять поверховий характер; 19 – 24 балів – завдання виконано частково правильно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені не повні аналітичні висновки і мають місце три неточності у розрахунках; 25 – 29 балів – завдання виконано правильно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені не повні аналітичні висновки і має місце одна неточність у розрахунках; 30 балів – завдання виконано бездоганно, без жодної помилки, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, за результатами розрахунків зроблені аргументовані аналітичні висновки та узагальнення.

Підсумкова оцінка з дисципліни здійснюється згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА І ЕТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ПРИКЛАДНА НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

ТЕМА 1. ЕТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ФІЛОСОФСЬКО-СОЦІОЛОГІЧНЕ ВЧЕННЯ.

Етика як філософська наука про мораль. Принцип побудови та зміст курсу «Етика соціальної роботи». Актуальність і перспективність етики соціальної роботи. Предмет, мета і основні завдання курсу. Роль його у системі підготовки спеціалістів з соціальної роботи. Призначення етики соціальної роботи. Професійна діяльність і професійна мораль. Тенденції в сучасному суспільстві. Система моральних стосунків у суспільстві. Гармонізація і розвиток соціальних відносин в суспільстві. Проблема гуманізації соціальних відносин.

Місце етики соціальної роботи в системі загальної етики. Сутність і специфіка етики соціальної роботи. Його функції в засвоєнні моральних основ соціальної роботи. Особливості її вивчення. Проблеми і труднощі морального плану різних сфер діяльності соціальних працівників.

ТЕМА 2. ОСНОВНІ ВІХИ РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ ЕТИЧНОЇ ДУМКИ. ПОХОДЖЕННЯ І ІСТОРИЧНІ ТИПИ МОРАЛІ.

Головні етапи історичного розвитку етики- науки про мораль. Східні і західні культури та їх мораль. Релігійні, етнічні і економічні особливості моральної культури спільнот. Загальні тенденції еволюції людства. Мораль та інституційна регуляція. Мораль і право. Мораль і традиції, звичаї.. Передумови виникнення моралі Моральні системи історичних періодів. Позитивні і негативні цінності різних історичних епох. Схожі риси і відмінності.

Основні тенденції розвитку моралі у сучасній цивілізації. Історія розвитку і становлення етичної думки в Україні. Історичний огляд праць з етики соціальної роботи. Історія етичного кодексу соціального працівника.

ТЕМА 3. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА. ІСТОРІЯ ЕТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.

Професійна етика. особливості медичної, педагогічної, юридичної, дипломатичної, військової етики та ін.

Система взаємостосунків, суперечностей і конфліктів в професійній діяльності. Конкретні і абстрактні професійні норми. Вихідні основи і принципи професійної етики. Моральні кодекси, статuti, заповіді. Професійні суперечності, жорстка конкуренція і індивідуалізм. Вузько-корпоративна мораль. Об'єкт і предмет вивчення професійної моралі. Теоретичні, нормативні та прикладні складники професійної етики. Призначення професійної етики. Форми моралі. Суцце і належне. Мораль як система вимог, норм і правил поведінки людини.

Історія становлення етики соціальної роботи в європейських країнах (Великобританія, Німеччина, Італія, Швеція, Бельгія) та в США. Їх вплив на становлення етики соціальної роботи в Україні.

ТЕМА 4. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І КАТЕГОРІЇ ЕТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.

Об'єкт, предмет, мета та завдання етики соціальної роботи як науки і навчальної дисципліни. Основні категорії етики соціальної роботи. Професійні етичні відносини, етична свідомість та етичні дії, цілі, мотивації та кінцевий результат у сфері соціальної роботи. Правове обґрунтування діяльності фахівця з соціальної роботи. Етичні орієнтири і правила для повсякденної діяльності.

Багаторівнева система оцінки етичних відносин, взаємодії, поведінки і дій соціальних працівників. Об'єктивно-суб'єктивний характер етичної оцінки. Основні функції етики соціальної роботи та їх характеристика.

Інтереси у сфері соціальної роботи Типові інтереси та їх зіткнення. Особистісні інтереси соціального працівника, інтереси клієнта та його оточення, інтереси професійної групи та інтереси суспільства. Об'єктивно і суб'єктивно обумовлені інтереси. Суперечності в сфері соціальної роботи. Механізм і причини виникнення суперечностей. Шляхи активізації особового потенціалу .

ТЕМА 5. ФАХОВІ ТА ОСОБИСТІСНІ ВИМОГИ ДО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА.

Соціальна робота як простір для самореалізації. Якості і здібності соціальних працівників та шляхи їх формування. Фактори, що впливають на ефективність роботи соціального працівника.

Базові вимоги до соціальних працівників. Ідеальний образ соціального працівника. Формування ідеального образу соціального працівника. Стадії становлення професіонала. Основи ефективного професійного виховання.

Складові образу соціального працівника: кваліфікаційні вимоги, психологічна готовність до оволодіння професією, особистісні якості. Фахові вимоги до соціального працівника. Критерії компетентності. Об'єктивні і суб'єктивні показники професіоналізму. Процесуальні та нормативно-етичні критерії. Особистісні вимоги до соціального працівника. Основні групи особистісних якостей. Психофізіологічні характеристики, психологічні якості, психолого-педагогічні якості. Природні дані і набуті якості. Система цінностей, ціннісна орієнтація і переконання соціальних працівників.

ТЕМА 6. КРИТЕРІЇ МОРАЛЬНОСТІ. МОРАЛЬНІ ПРИНЦИПИ І НОРМИ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.

Етика і мораль. Мораль і моральність. Об'єктивне і суб'єктивне, абсолютне і ситуативне в сфері соціальної роботи. Етична оцінка діяльності соціального працівника. Вимоги щодо ефективності і якості соціальної роботи. Соціальна відповідальність соціального працівника.

Етичні принципи в соціальній роботі. Значущість проблем. Об'єктивно-суб'єктивний характер значущості проблем.

Рівні взаємовідносин соціального працівника і клієнта. Аналіз випадків: соціальний працівник “над клієнтом”; клієнт “вище” за соціального працівника; партнерські відносини.

Моделі прийняття рішень. Характеристика патерналістичної, інструментальної, контрактної та персоналістичної моделі. Професійні межі і межі компетентності.

ТЕМА 7. МОРАЛЬНА СВІДОМІСТЬ. ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА І ОСНОВНІ КАТЕГОРІЇ МОРАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ.

Світоглядні основи етики як науки. Моральна свідомість, моральна практика і моральні відносини. Покликання – основа для вибору професії соціального працівника. Моральність. Рівень моральності фахівців. Формування та розвиток моральності. Емпатія соціальних працівників, відсутність осуду і відвертість в стосунках з клієнтами.

Зміст і структура моральної свідомості: моральні норми, принципи, ідеали і ціннісна орієнтація. Форми моральної свідомості. Емоційно-почуттєвий, раціонально-теоретичний рівень моральної свідомості. Подвійна мораль. Характеристика основних категорій моральної свідомості. Добро і злою Сенс життя і щастя. Обов'язок, моральний вибір і відповідальність.

МОДУЛЬ № 2. ЕТИКА ВЗАЄМОВІДНОСИН СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА У РІЗНИХ СФЕРАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТЕМА 8. ДЕОНТОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ. ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Професійна деонтологія. Основні поняття, сутність і зміст деонтології. Зміст і сутність професійного обов'язку і боргу соціального працівника. Деонтологія як комплекс професійних, правових, морально-етичних правил. Професійний обов'язок. Внутрішні переконання та потреби. Професійний і моральний борг. Специфічний зміст боргу. Моральна відповідальність. Об'єктивні і суб'єктивні чинники поведінки фахівця.

Принципи деонтології. Компетентність. Зміст, сутність і рівні компетентності. Джерела компетентності: життєвий досвід, загальна ерудиція, мистецтво, спеціальні методи навчання.

Моральні відносини в деонтології. Відповідальність і борг соціального працівника перед суспільством професією, колективом, клієнтом і його оточенням. Шляхи формування сприятливих умов для функціонування і самореалізації клієнтів. Відповідальність і борг соціального працівника перед собою. Честь, гідність і авторитет соціального працівника.

ТЕМА 9. ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНИЙ КОДЕКС СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА УКРАЇНИ

Історія процесу становлення системи основних принципів та етичних стандартів соціальної роботи. Джерела етичних нормативів соціальної роботи.

Структура і зміст етичного кодексу соціального працівника України. Основні положення та пункти етичного кодексу соціального працівника України. Головна мета, завдання етичного кодексу. Визначення принципів роботи соціальних працівників. Ідеали гуманізму, моральної та соціальної справедливості у професійній діяльності.

Функції професійно-етичного кодексу соціальних працівників. Структура і зміст документу “Етика соціальної роботи: принципи і стандарти”. Етичні принципи соціальної роботи. Цілі міжнародної декларації етичних принципів. Етичні стандарти соціальних працівників. Діяльність Міжнародної федерації соціальних працівників.

ТЕМА 10. МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ І

ЕТИКЕТ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА.

Спілкування як соціально-психологічний процес. Теоретичні засади спілкування. Професійне спілкування у соціальній роботі. Призначення і функції спілкування. Роль спілкування у процесі становлення і розвитку особистості. Моральні аспекти спілкування. Норми і правила спілкування.

Зміст, мета, засоби спілкування. Основні його. Види, форми, етапи спілкування. Фактори, що впливають на спілкування. Стили спілкування. Моральне і аморальне спілкування. Протиріччя конструктивного і деструктивного характеру. Моральні принципи спілкування. Механізми міжособистісного спілкування. Вміння слухати, вміння говорити.

Моральна культура: культура моральної свідомості, культура моральних почуттів, культура моральної поведінки. Спілкування як мірило моральної культури. Практика спілкування. Якість спілкування. Комунікативні якості і здібності, комунікативна компетентність. Комунікативна, перцептивна і інтерактивна сторона спілкування. Механізми соціальної перцепції : атракція, каузальна атрибуція, ідентифікація. Типові викривлення і помилки у процесі сприйняття людини і шляхи їх запобігання. Стереотипізація у сприйнятті і її наслідки. Моделі комунікації. Відкритість і замкненість, монологічність і діалогічність людської особистості.

Етикет як система норм. Етикет, культура і такт. Поведінка різних верств, коротка історія. Етикет службових взаємовідносин. Етикет соціального працівника. Правила і принципи етикету. Манери і манірність. Ієрархія, ритуали, символи і атрибути.

ТЕМА 11. ЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ.

Моделі, парадигми в сфері соціальної роботи. Норми-заборони, норми-рамки і норми-зразки. Взаємозв'язок етики соціальних служб і норм суспільства. Статус, престиж соціальних служб. Фінансування соціальних служб. Нововведення в роботу соціальних служб. Платні послуги. Інновації в оцінці діяльності фахівців соціальної роботи.

Етичні аспекти досліджень. Мета і завдання досліджень в сфері соціальної роботи. Етичні принципи досліджень. Чесність і відвертість соціальних працівників. Добровільність участі. Конфіденційність.

Етичні аспекти участі соціальних працівників у політичній діяльності. Лояльність соціального працівника по відношенню до держави, її політики. Недосконалість системи соціального захисту. Проблеми в реалізації прав клієнтів. Обов'язки соціальних працівників. Участь соціального працівника у розробці соціальної політики держави.

ТЕМА 12. ЕТИКА ПАРТНЕРСЬКИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ.

Принципи міжособистісних стосунків між соціальним працівником і клієнтом. Довіра. Патерналізм. Справжній, солітарний і несолітарний патерналізм. Різні підходи соціальних працівників до клієнтів. Підтримка, розуміння, повага і співчуття. Конструктивна і деструктивна взаємодія. Типові категорії клієнтів. Характеристика категорій клієнтів, які хочуть співпрацювати; які створюють хибне враження співпраці, і які не здатні до співпраці.

Компетенція соціальних працівників. Компетентність у спілкуванні. Стандартні і нестандартні ситуації в соціальній роботі. Творчість соціального працівника. Моделі поведінки, формалізовані контакти соціальних працівників з клієнтом. Вікові особливості клієнтів соціальної роботи. Емоційний аспект взаємовідносин соціального працівника і клієнта. Пізнавальний аспект взаємовідносин. Закономірності сприйняття себе та інших. Типові помилки сприйняття інших.

ТЕМА 13. СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ І МОРАЛЬНИЙ ВИБІР СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.

Моральна орієнтація і ціннісний сенс поведінки людини. Соціальний сенс цінностей. Морально-ціннісна орієнтація. Категорія “ідеальних цінностей”. Справжні і хибні цінності. Гуманні цінності та ідеали. Залежність цінностей від характеру суспільних відносин. Людина як найвища цінність.

Потреби, інтереси, здібності та цінності – взаємопов'язані елементи моральної свідомості і поведінки особистості. Потреба. Зв'язок потреб і інтересів. Ціннісні стимули. Потреби, інтереси і моральний світ людини. Усвідомлена ціннісна орієнтація.

Варіативність поведінки соціальних працівників. Самовизначення і самовираження. Об'єктивна можливість і суб'єктивна здатність до духовно-морального самовизначення і самовираження. Свобода морального вибору дій і вчинків. Індивідуальні життєві орієнтації. Суб'єкти і об'єкти морального вибору. Система об'єктивних і суб'єктивних складових свободи. Ідея абсолютної детермінованості вчинків і діянь людини. Автономність і суверенність особистості. Свобода індивідуального буття. Самореалізація. Сильні і слабкі сторони системи підготовки фахівців соціальної роботи.

ТЕМА 14. МОРАЛЬНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ.

Етика соціальної роботи з різними соціальними групами. Співвідношення загальнолюдського, національного, регіонального в етиці соціальної роботи. Національні, соціокультурні, конфесійні особливості соціальної роботи. Принципи формування регіональних, місцевих моделей етики соціальної роботи в сучасних умовах.

Соціально-психологічний захист неповнолітніх дітей. Роль сім'ї, школи і однолітків у процесі розвитку особистості дітей і підлітків. Моральні аспекти роботи з дітьми і підлітками. Моральні основи сім'ї і шлюбу. Сімейно-шлюбні відносини як предмет етики соціальної роботи.

Морально-етичні відносини в общині. Етика соціальної роботи з різними спільнотами: територіальними, соціальними, релігійними, етнонаціональними. Етичні питання управління груповими процесами в місті і селі.

Етико-моральні основи соціального захисту людей похилого віку. Естетичні і моральні норми при наданні соціальної допомоги людям похилого і старечого віку у стаціонарі і вдома. Особистість соціального працівника, його естетична культура, індивідуальний підхід і прояви гуманного ставлення до старих людей.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Форма навчання: денна				
		у тому числі				
	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1.						
Тема 1. Етика соціальної роботи як філософсько-соціологічне вчення.		2	1			3
Тема 2. Основні віхи розвитку та становлення етичної думки. Походження і історичні типи моралі.		1	1			3
Тема 3. Професійна етика. Історія етики соціальної роботи.		2	1			3
Тема 4. Основні поняття і категорії етики соціальної роботи.		2	1			4
Тема 5. Фахові та особистісні вимоги до соціального працівника.		1	2			3
Тема 6. Критерії моральності. Моральні принципи і норми у соціальній роботі.		2	2			4
Тема 7. Моральна свідомість. Поняття, структура і основні категорії моральної свідомості.		2	2			3
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	45	12	10			23
Модуль 2.						
Тема 8. Деонтологія соціальної роботи, особливості її застосування в окремих видах соціальної роботи		2	1			3
Тема 9. Професійно-етичний кодекс соціального працівника України		2	1			3
Тема 10. Моральна культура спілкування і етикет соціального працівника.		1	2			4
Тема 11. Етичні аспекти роботи соціальних служб.		2	2			3
Тема 12. Етика партнерських взаємовідносин соціальних працівників у сфері обслуговування населення.		2	1			4
Тема 13. Система цінностей і моральний вибір соціальних працівників.		1	2			3
Тема 14. Моральні аспекти соціальної роботи з різними соціальними групами.		2	1			3
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	45	12	10			23
Разом за семестр	90	24	20			46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Форма навчання: заочна				
		у тому числі				
	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота	
2-й семестр						
Модуль 1.						
Тема 1. Етика соціальної роботи як філософсько-соціологічне вчення.						6
Тема 2. Основні віхи розвитку та становлення етичної думки. Походження і історичні типи моралі.		1				5
Тема 3. Професійна етика. Історія етики соціальної роботи.		1				6
Тема 4. Основні поняття і категорії етики соціальної роботи.		1				5
Тема 5. Фахові та особистісні вимоги до соціального працівника.		1	1			6
Тема 6. Критерії моральності. Моральні принципи і норми у соціальній роботі.			1			6
Тема 7. Моральна свідомість. Поняття, структура і основні категорії моральної свідомості.						5
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	45	4	2			39
Модуль 2.						
Тема 8. Деонтологія соціальної роботи, особливості її застосування в окремих видах соціальної роботи		1				6
Тема 9. Професійно-етичний кодекс соціального працівника України		1				5
Тема 10. Моральна культура спілкування і етикет соціального працівника.		1				6
Тема 11. Етичні аспекти роботи соціальних служб.			1			6
Тема 12. Етика партнерських взаємовідносин соціальних працівників у сфері обслуговування населення.						5
Тема 13. Система цінностей і моральний вибір соціальних працівників.			1			6
Тема 14. Моральні аспекти соціальної роботи з різними соціальними групами.		1				5
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	45	4	2			39
Разом за семестр	90	8	4			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна 4-й семестр	Заочна
1.	Сутність і проблематика історії етики України.	2	
2.	Фахові та особистісні вимоги до соціального працівника.	2	1
3.	Професійна етика. етика соціальної роботи. моральність соціального працівника.	2	1
4.	Моральна свідомість особистості соціального працівника.	2	
5.	Деонтологія окремих видів взаємодій в соціальній роботі.	2	1
6.	Етичний кодекс спеціалістів з соціальної роботи України.	2	1
7.	Культура спілкування та етикет соціальних працівників.	2	
8.	Система цінностей соціальних працівників.	2	
9.	Моральний вибір у сфері соціальної роботи.	2	
10.	Етика соціальної роботи з різними категоріями людей.	2	
	Разом	20	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна 4-й семестр	Заочна
1.	Мораль і соціальна диференціація суспільства	2	3
2.	Етика міжнаціональних відносин	2	3
3.	Прогрес моральної культури людства	1	3
4.	Мораль і право	2	3
5.	Мораль і звичаї	2	3
6.	Мораль і політика	2	3
7.	Моральні проблеми людської діяльності	2	3
8.	Проблеми співвідношення мети і засобів їх досягнення	1	3
9.	Парадигма спілкування в сучасній культурі	2	3
10.	Різноманіття передумов і вимірів людського спілкування	2	3
11.	Моральні мотиви і ціннісні орієнтації в сфері соціальної роботи	2	3
12.	Добро-провідна ідея моральної свідомості	2	3
13.	Моральне зло, його походження і сутність	2	3
14.	Сенс життя людини	2	3
15.	Совість – центральний чинник моральної свідомості людини	1	3
16.	Щастя як категорія моральної свідомості	2	3
17.	Свобода як моральна цінність людського буття	1	3
18.	Етичний сенс екологічних проблем	2	3
19.	Проблема голоду в світлі загальнолюдських моральних цінностей	2	3
20.	Етика соціальної роботи та її гуманістична спрямованість	2	3
21.	Моральні цінності в сучасному світі	2	3
22.	Етика соціальної роботи як філософсько-соціологічне вчення	2	3
23.	Совість і моральний обов'язок соціального працівника	1	3
24.	Поняття “деонтології” в соціальній роботі	1	3
25.	Особливості спілкування з людьми похилого віку	2	3
26.	Професійна честь і гідність соціального працівника	2	3
	Разом	46	78

6.5.Індивідуальні завдання

складання ситуативних задач :

1. Етичні дилеми у практиці соціальної роботи з різними категоріями клієнтів.
2. Практичні приклади моделей прийняття рішень
3. Практичні приклади оцінки етичних проблем
4. Конфлікт. Практичні приклади вирішення конфлікту.

організація дискусії на теми:

- 1 . Приватна сфера і конфіденційність
2. Насильство і конфіденційність
3. Права клієнтів соціальної роботи
4. Нейтральність соціального працівника

підготовка рольово-сюжетних ігор на теми

- 1.Захист інтересів, прав і свобод клієнтів
- 2.Межі професійних стосунків

анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис

1. Вивчення історії становлення етики в Україні.
2. Цінності, традиції, звичаї моральної культури українського народу на базі міфів, легенд та казкових мотивів.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

8.РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Блощинська В. Практикум з етики. Івано-Франківськ : Плай, 2015. 256 с. Бралатан В.П. Професійна етика : навч. посіб. К .: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Васянович Г. Педагогічна етика : [навч.-метод. посіб.]. Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України; Львівський науково-практичний центр. Львів : Норма, 2005. 344 с.
3. Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості : [навч. посіб.] . К. : Центр навчальної літератури, 2005. 196 с.
4. Все про соціальну роботу: навчальний енциклопедичний словник- довідник /Заг. ред. В.М.

- Пічі. Львів: «Новий світ- 2000», 2013, 616с.
5. Вступ до соціальної роботи : [навч. посіб. / за заг. ред. Т. Семигіної та ін.]. К. : Академвидав, 2005. 304 с.
 6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. І. Д. Зверєвої. Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. 536 с.
 7. Етика ділового спілкування: / за редакцією Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007 344 с. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціальної роботи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 204 с.
 8. Етика соціальної роботи : навч. посібник / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; уклад. С. О. Роєнко. - 2-е вид., переробл. та доповн. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – 202 с.
 9. Іщук С. В. Етика соціальної роботи: опорні конспекти. Тернопіль: ТДПУ, 2013. 108 с.
 10. Зозуляк-Случик Р. В. Формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 460 с.
 11. Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників. Соціальна робота : в 3 ч. К. : Києво Могиллянська академія, 2000. С. 169–182.
 12. Наместнікова В.В. Етичні основи соціальної роботи, 2014 https://stud.com.ua/87971/sotsiologiya/etichni_osnovi_sotsialnoyi_roboti
 13. Професійна етика соціального педагога : [навч.-метод. посіб.] / Марченко С. Я., Краснова Н. П., Харченко Л. П.; Науково-дослідний центр проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи АПН України та Луганського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка. Луганськ : ДЗ “ЛНУ ім. Т. Шевченка”, 2009. 563 с.
 14. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
 15. Соціальна педагогіка : [мала енциклопедія / за заг. ред. І. Д. Зверєвої]. К. : Центр навчальної літератури, 2008. 336 с.
 16. Соціальна робота в Україні : перші кроки : [за ред. В. Полтавця]. К. : Вид. дім “Academia”, 2000. 236 с. 19. Соціальна робота : Короткий енциклопедичний словник. К. : ДЦССМ, 2002. 536 с
 17. Тофтул М.Г. Етика. Навчальний посібник. - К.: Видавничий центр “Академія”, 2005. 414 с.
 18. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування. Навч. Посіб. – 5-те вид., К.: Вікар, 2006. – 223 с.
 19. Щербан Т.Д. Психологія навчального спілкування. Монографія. – К.: Міленіум, 2004. 346 с.
 20. В.М.Ярошенко, О.Р.Єльчієва Деонтологія соціальної роботи: Навчальний посібник. Миколаїв, 2020. 195с.

Допоміжна

1. Бралатан В.П. Професійна етика : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Возняк Н. М. Етика : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 300 с.
3. Зверєва І. Д. “Етичний кодекс соціального працівника України” від ідеї до впровадження / І. Д. Зверєва. Практична психологія та соціальна робота. 2002. № 9–10. С. 84–87.
4. Зозуляк-Случик Р. В. Основні категорії етики в діяльності соціальних працівників і соціальних педагогів. Вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”. Політологія. Соціологія. Право. Київ : ІВЦ “Політехніка”, 2010. № 2 (6). С. 21–26. Етичний кодекс із соціальної роботи // [https:// zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05)

5. Марущак О. В. Етичні виклики сучасності в мовах трансформації суспільства. Науковий потенціал вищої школи : [текст: зб. наук. праць]. Миколаїв, 2008. С. 167–170.
6. Морально-етичні особливості взаємовідносин керівника та підлеглого в системі державного управління [Текст] / М. А. Нинюк // Науковий вісник Ужгородського Національного університету : Серія: Право. В 3-х частинах. / Бисага Ю.М., Гарагонич О.В., Белов Д.М., Бобровник С.В. та ін. – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2012. – Вип. 19. Т.3. – С.168–170 <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/14543>
7. Олійник, К. С. Професійна етика та спілкування в соціальній роботі [Текст] / К. С. Олійник // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2014. – Вип. 33. – С. 126–128. – Бібліогр.: с. 128
8. Рассудина К. С. Криза моральної ідентичності / Рассудина К., Макінтавр Е., Тейлор Ч. Практична філософія. 2006. № 4. С. 155–161.
9. Сабат Н. Етика спілкування соціального педагога з різними категоріями клієнтів. Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці : [зб. наук. праць]. Івано-Франківськ : Плай, 2005. С. 324–330.
10. Слободянюк, О. М. Професійно-етична компетентність менеджера: значення у професійній діяльності та умови формування у ВНЗ [Текст] / О. М. Слободянюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2014. – Вип. 33. – С. 179–182. – Бібліогр.: с. 182
11. Тесленко В. Формування спеціальної етичної компетентності соціальних та педагогічних працівників для здійснення соціально-педагогічної підтримки дітей з обмеженими можливостями. Соціальна педагогіка : теорія і практика. 2005. № 3. С. 78–85.
12. Трубавіна І. М. Етика соціально-педагогічної роботи з сім'єю : [навч.-метод. посіб.]. К. : УДЦССМ, 2001. 72 с.
13. Хамитов Н. Добро и зло. Этика. Путь к красоте отношений : [курс лекций]. К., 2007. С. 84–112.
14. Четверікова Соціальна етика як елемент структури соціальної держави. Науковий вісник УжНУ Політологія. Соціологія. Філософія Випуск 2 - 2005 : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/17762>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://www.ssm.kiev.ua/index.php/dopomoga/53-obitnucyz.html>
2. <http://studentam.net.ua/content/view/4238/114/>
3. <http://www.info-library.com.ua/books-book-116.html>
4. <http://www.aidslessons.org.ua/ua/uroki/ii-uroven/117-urok-7-etichni-normi-roboti-sotsialnogo-pratsivnika.html>
5. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Psis/2010_4/furman_p.pdf
6. http://pidruchniki.ws/14170120/sotsiologiya/teoretichni_osnovi_sotsialnoi_roboti
7. <http://books.br.com.ua/40128>

**Результати перегляду
Робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2021/2022н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол №1 від «31» серпня 2021р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.

Робоча програма перезатверджена на 20___/20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

Протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____ Шандор Ф.Ф.